

Educació i Comunicació Ambiental

Codi: 102826

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501915 Ciències Ambientals	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Germán Llerena del Castillo

Correu electrònic: german.llerena@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Haver cursat el primer cicle del grau de Ciències Ambientals

Objectius

L'assignatura d'Educació i Comunicació de la UAB és una optativa de 6 crèdits del grau de Ciències Ambientals que es realitza durant el segon semestre del quart curs.

Consisteix en l'única formació en Educació i Comunicació Ambientals del grau. La seva intenció és molt professionalitzadora, en el sentit d'aportar a l'alumnat elements

útils per al desenvolupament de la professió; es tracta d'incorporar a la seva motxilla perspectives, metodologies i tècniques concretes, així com petites experiències pràctiques,

que permetin sortir a participar ja en programes i institucions diverses en acabar l'assignatura.

La forma que pren la dinàmica del grup és en si mateixa una innovació educativa: la cooperativa d'educadores i comunicadores ambientals, que l'alumnat haurà de constituir

en iniciar el curs per respondre a peticions de serveis en un Aprenentatge Servei; l'assignatura es configurarà doncs com la resposta de la cooperativa davant d'encàrrecs

d'entitats reals. L'aprenentatge, així, es realitzarà en funció de respondre a aquests encàrrecs. Aquest context pretén situar més encara l'alumnat en la dinàmica laboral a la que

surt en acabar el grau.

Els objectius previstos en aquesta assignatura són:

- Conèixer diversitat d'enfocaments de l'Educació i la comunicació ambiental.
- Identificar i valorar les aportacions de l'educació ambiental en l'educació per a la ciutadania.
- Explorar, identificar i manejar instruments didàctics d'ensenyament i aprenentatge en Educació Ambiental.
- Explorar, identificar i manejar estratègies i instruments de la comunicació Ambiental.
- Dissenyar i Analitzar pràctiques d'Educació i comunicació ambiental en contextos diversos (educació formal, educació no formal, participació ciutadana).

Competències

- Analitzar i utilitzar la informació de manera crítica.
- Aplicar amb rapidesa els coneixements i habilitats en els diferents camps involucrats en la problemàtica ambiental, i aportar-hi propostes innovadores.
- Aprendre i aplicar els coneixements adquirits a la pràctica i a la resolució de problemes.
- Demostrar iniciativa i adaptar-se a problemes i situacions nous.
- Demostrar interès per la qualitat i la praxi de la qualitat.
- Demostrar un coneixement adequat i utilitzar les eines i els conceptes de les ciències socials més rellevants en medi ambient.
- Demostrar un coneixement adequat i utilitzar les eines i els conceptes de les disciplines científiques més rellevants en medi ambient.
- Desenvolupar estratègies de comunicació ambiental, incloent-hi els riscos ambientals.
- Integrar els aspectes físics, tecnològics i socials que caracteritzen la problemàtica ambiental.
- Obtenir informació i textos escrits en llengües estrangeres.
- Recollir, analitzar i representar dades i observacions, tant quantitatives com qualitatives, utilitzant de forma segura les tècniques adequades d'aula, de camp i de laboratori.
- Transmetre adequadament la informació, de forma verbal, escrita i gràfica, i utilitzant les noves tecnologies de comunicació i informació.
- Treballar amb autonomia.
- Treballar en equip desenvolupant els valors personals quant al tracte social i al treball en grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i utilitzar la informació de manera crítica.
2. Aprendre i aplicar els coneixements adquirits a la pràctica i a la resolució de problemes.
3. Comunicar els problemes ambientals amb l'atenció adequada als problemes de risc ambiental i les regulacions rellevants en els camps de la seguretat i la salut ambiental.
4. Conèixer les principals teories i metodologies de l'educació i comunicació ambiental i tenir la capacitat per aplicar als casos pràctics aquests ensenyaments teòrics.
5. Demostrar coneixement d'algun dels àmbits principals de les disciplines científiques en medi ambient.
6. Demostrar coneixement d'algun dels àmbits principals de les disciplines socials en medi ambient.
7. Demostrar iniciativa i adaptar-se a problemes i situacions nous.
8. Demostrar interès per la qualitat i la praxi de la qualitat.
9. Identificar els processos de ciències, ciències de la vida i ciències socials en l'entorn mediambiental i valorar-los adequadament i originalment.
10. Observar, reconèixer, analitzar, mesurar i representar adequadament i de manera segura processos mediambientals.
11. Obtenir informació i textos escrits en llengües estrangeres.
12. Transmetre adequadament la informació, de forma verbal, escrita i gràfica, i utilitzant les noves tecnologies de comunicació i informació.
13. Treballar amb autonomia.
14. Treballar en equip desenvolupant els valors personals quant al tracte social i al treball en grup.

Continguts

- L'Educació Ambiental: perspectiva històrica, evolució i cartografia de diversos corrents
- L'Educació i la Comunicació Ambiental: finalitat, objectius, components clau i enfocaments metodològics
- Estratègies en Educació Ambiental en diferents àmbits d'intervenció: educació formal, no formal i informal
- Estratègies en Comunicació Ambiental en diferents àmbits d'intervenció: educació formal, no formal i informal
- Criteris de qualitat en Educació i comunicació ambiental.
- Competències professionals en Educació i comunicació ambiental
- Disseny, elaboració i avaluació d'un projecte o material didàctic en educació i comunicació ambiental.

Metodologia

Metodologies: La metodologia d'aquesta fase és la xerrada i entrevista a persones que s'hi dediquen o s'hi han dedicat de manera destacada a administracions locals, universitat i entitats d'educació ambiental; lectura d'articles especialitzats; construcció i crítica d'activitats educatives. Aquestes metodologies ens permetran posar-nos en situació d'iniciar una acció reflexionada professionalitzadora.

Preparació d'actuacions concretes a entitats socials:

La tercera fase és la dedicada al coneixement d'entitats socials de Sant Cugat que fan encàrrecs concrets a la cooperativa de campanyes de comunicació i actuacions d'educació ambiental i la preparació col·lectiva d'activitats per respondre a les peticions.

Objectius: En aquesta fase l'objectiu és impulsar una participació activa de l'alumnat, que respon a necessitats reals de col·lectius concrets, com es trobarà en la vida laboral, i amb l'esperit de servei comunitari. La preparació de les campanyes i activitats farà que el grup hagi de concretar les seves idees sobre com es desenvolupa la professió.

També caldrà que la gestió de la cooperativa permeti un treball col·lectiu productiu.

Metodologia: La metodologia d'aquesta fase és el treball cooperatiu per desenvolupar propostes en contacte amb els actors socials que han fet les peticions de col·laboracions i amb el seguiment del professorat. El grup haurà de presentar en grups o individualment propostes pels contextos reals amb els que ha contactat.

Aquesta metodologia aproparà l'alumnat als contextos reals de l'àmbit escolar formal i els dotarà amb recursos útils per a la intervenció, a més d'una mirada àmplia sobre el tema.

Realització i avaluació d'actuacions concretes a entitats socials:

Objectius: L'objectiu d'aquesta fase és poder disposar d'experiències reals viscudes i així posar en pràctica diferents maneres de planificar, realitzar amb tècniques concretes i també aprendre a avaluar les pròpies experiències tant de comunicació com d'educació ambiental a partir dels recursos i coneixements de naturalesa pràctica

adquirits en les fases anteriors.

Metodologia: Per això, la realització de les activitats a centres escolars, de lleure i entitats socials es realitzaran dins d'una dinàmica avaluativa que permeti construir una identitat professional amb maneres de fer i perspectives pròpies. Es descobrirà el món dels criteris de qualitat per l'avaluació i diferents tècniques avaluatives en grup.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants. (TEORIA)	22	0,88	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 14
SEMINARIS: Treball de camp i resolució de casos	8	0,32	2, 7, 10, 13, 14
Tipus: Supervisades			

Espai de treball en grups reduïts tutoritzat pel professorat per fer l'anàlisi o l'elaboració d'activitats i/o materials curriculars, l'estudi i/o resolució de casos, activitats de camp per aprofundir en les temàtiques proposades (PRÀCTIQUES D'AULA)	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14
Tipus: Autònomes			
Anàlisi de lectures, propostes d'innovació didàctica, disseny d'activitats, realització d'informes, anàlisi i resolució de casos	91	3,64	2, 3, 7, 8, 9, 11, 13, 14

Avaluació

L'assistència a classe i la participació activa i compromesa és imprescindible: la dinàmica d'ApS en cooperativa no funcionarà si hom no assisteix a classe.

Les comissions, especialment, es fan inviables si falten membres. Si algú falta, per raons justificades, haurà de fer molt esforç en recuperar el que s'ha fet a classe i aportar durant la setmana el que el grup necessiti per avançar. L'assistència a les classes pràctiques és obligatòria. L'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de les hores pràctiques i podrà no superar l'assignatura si no assisteix a les activitats proposades sense una prova evident o justificació.

El 70% de l'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant diversitat d'activitats formatives que resultaran en dues qualificacions de grup d'un pes d'un 35% cadascuna, relacionades amb les tasques realitzades d'educació i comunicació ambiental respectivament. Després de cada sessió es demanarà una tasca senzilla a lliurar durant la setmana (a compte de les 91 hores que l'assignatura contempla pel treball a casa i tutories) que permeti anar avançant i mostrar l'assistència i la participació activa al grup.

Un 10% de la qualificació s'obtindrà mitjançant una dinàmica col·lectiva en el període d'exàmens parcials que es realitzarà el dia assignat des del Grau de Ciències Ambientals.

Serà una nota de grup que només es podrà obtenir amb la participació activa en la dinàmica.

L'altre 20% de la qualificació s'obtindrà mitjançant una prova final individual que es realitzarà el dia assignat des del Grau de Ciències Ambientals.

Es preveu una recuperació si és necessària. Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en el conjunt d'activitats el pes de les quals ha de ser equivalent com a mínim a 2/3 de la qualificació total de l'assignatura.

La copia o plagi, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delicte que pot representar suspendre l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen individual - anàlisi de cas	20%	2	0,08	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13
Examen parcial	10%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Treball en grup - comunicació ambiental	35%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Treball en grup - educació ambiental	35%	2	0,08	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14

Bibliografia

Bibliografia i webgrafia

- Teatre de l'oprimit:

Boal, A. (2002). *Juegos para actores y no actores: teatro del oprimido*. Barcelona: Alba.

Laferrière, G. (2011) La pedagogía teatral, una herramienta para educar. *Educación Social* núm . 13 pp. 54 - 65 <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/download/144501/383474/>

- Cooperatives d'alumnes:

DDAA. (n.d.). *Marc metodològic Cooperatives d'Alumnes Escolescoop (document provisional)*.

L'Esberla (2018a). *Guia didàctica de l'economia solidària i el cooperativisme per al professorat. 1. Marc teòric de l'economia social i solidària i el cooperativisme*. Coop Maresme.

L'Esberla (2018b). *Guia didàctica de l'economia solidària i el cooperativisme per al professorat. 2. Marc teòric i pedagògic de les cooperatives d'alumnes*. Coop Maresme.

L'Esberla (2018c). *Guia didàctica de l'economia solidària i el cooperativisme per al professorat. 3. Dinàmiques i activitats per treballar l'economia social i solidària i el cooperativisme*. Coop Maresme.

- Comunicació:

<https://cat.justiciaalimentaria.org/que-fem/campanyes/>

<https://www.ecologistasenaccion.org/publicaciones/exposiciones/>

https://www.juntadeandalucia.es/medioambiente/portal/landing-page/-/asset_publisher/4V1kD5gLiJkq/content/m

https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/sensibilitzacio/campanyes/

<http://www.uab.cat/mediambient/>

<https://verdesdigitales.com/2020/03/11/ejemplos-buenas-campanas-publicitarias-ambientales-y-sociales/>

<https://xarxaconsum.org/ca/recursos-2/exposicions/>

Ramon-Cortés, F. (2014). *L'illa dels 5 fars*. Barcelona: Grup62.

Tilden, F. (2015, 1957). *La interpretación de nuestro patrimonio*. Asociación para la Interpretación del Patrimonio.

- Educació:

Bauman, Z. (2005). The liquid-modern challenges to education. A S. Robinson & C. Katulushi (Eds.), *Values in Higher Education*. University of Leeds.

Benavides, A. I. (2019). Corrientes de Educación Ambiental para la construcción de concepciones docentes: un agradable fracaso. 2do. *Congreso Nacional de Educación Ambiental para la Sustentabilidad*. Universidad del Caribe, Cancún, México de 13 a 16 d'octubre de 2019.

Bonil, J.; Junyent, M.; Pujol, RM. (2010). Educación para la sostenibilidad desde la perspectiva de la complejidad. *Revista EUREKA, Enseñanza y Divulgación de Ciencias*, 7, 198-215.

<https://revistas.uca.es/index.php/eureka/article/view/2644>

Calafell, G.; Banqué, N.; Vicianà, S. (2019). Purchase and use of new technologies among young people: Guidelines for sustainable consumption education. *Sustainability (Switzerland)*, 11 (6).

DDAA. (2021). *Mediterráneo: una mirada ecosocial e interdisciplinar. 1º ESO*. FUHEM.

- Espinet, M.; Hosta, J.; Llerena, G.; Massip, M. (2020). Educar en el decrecimiento: una perspectiva necesaria en agroecología escolar. A E. J. Gutiérrez & J. R. Rodríguez (Eds.), *Educación para el Bien Común. Hacia una práctica crítica, inclusiva y comprometida socialmente* (pp. 465-479). Octaedro.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7272103>
- Feliu, M.; Pomar, A.; Vidal, A. (2011). *Fora de classe! Guia de criteris de qualitat per a les activitats d'educació ambiental*. SCEA. <https://scea.cat/que-fem/projectes/guia-fora-de-classe/>
- Franquesa, T. (1998). *Hàbitat. Guia d'activitats per a l'educació ambiental: Vol. 1* <spanstyle="font-family: Calibri, sans-serif;">a. Institut d'Educació, Direcció de Serveis Educatius, Ajuntament de Barcelona.
<http://habitat.escolexesc.cat/>
- García, E. (2004). *Educación ambiental, constructivismo y complejidad. Una propuesta integradora*. Sevilla: Díada.
- García, J. E.; Arroyo, J.; Rodríguez, F. (2019). Más allá de la sostenibilidad: por una Educación Ambiental que incremente la resiliencia de la población ante el decrecimiento. *Revista de Educación Ambiental y Sostenibilidad*, 1 (1) (14), 1101-1115. <https://revistas.uca.es/index.php/REAyS/article/view/4782>
- <https://projectes.xtec.cat/agroecologia/>
- <https://revistas.uca.es/index.php/ReAys/index>
- José, B. M.; Murga, M. Á.; Novo, M. (2019). La Educación Ambiental en el S. XXI (página en construcción, disculpen las molestias). *Revista De Educación Ambiental Y Sostenibilidad*, 1(1), 1103-1115. Retrieved from http://dx.doi.org/10.25267/Rev_educ_ambient_sostenibilidad.2019.v1.i1.1103
- Llerena, G., & Espinet, M. (2017). *Agroecología escolar*. Barcelona: Pol-len.
<https://pol-len.cat/lilbres/agroecologia-escolar/>
- Mogensen, F.; Mayer, M. (2007). Perspectives en l'educació ambiental. Un marc de treball crític. A F. Mogensen; S. Breiting; A. Varga; M. Mayer (Eds.), *Educació per al desenvolupament sostenible. Tendències, divergències i criteris de qualitat* (pp. 21-41). Barcelona: Graó.
- Pujol, R.M. (1996). *Educación y Consumo*. Barcelona: Hosorri.
- Pujol, R.M. (2000) *Ambientalització i escola. Perspectiva Escolar*.
<https://www.rosasensat.org/revista/ambientalitzacio-i-escola-num-235/>
- Sanmartí, N. (2010) *Avaluar per aprendre. L'avaluació per millorar l'aprenentatge de l'alumnat en el marc del currículum per competències*. Barcelona: XTEC.
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0024/fc53024f-626e-423b-877a-932148>
- Sauvé, L. (1999). Environmental education, between Modernity and Postmodernity. *Canadian Journal of Environmental Education*, 4, 9-35.
https://www.researchgate.net/publication/265540032_Environmental_Education_Between_Modernity_and_Postm
- Sauvé, L. (2004) Una cartografia de correntes de educació ambiental. A Sato, M.; Carvalho, I.; (Orgs). *A pesquisa em educação ambiental: cartografias de uma identidade narrativa em formação*. Porto Alegre: Artmed. <https://laboratoriogrecia.cl/wp-content/uploads/2016/04/Lucia-SauveEAM3.pdf>
- Sayó, A.; Ros, A.; Dolz, C.; Forcada, E.; Piñas, I.; Alves, I.; Riera, JM.; Butrón, J.; Garcia, J.; Planagumà, Ll.; Pagespetit, Ll.; Doñoro, M.; Jané, M.; Salafranca, M.; Moya, M.; Canals, N.; Ortiz, P.; Bachero, X.; Coll, A.; Navarrete, E.; Valent, H.; Pruna, I.; Pérez, P.; López, T.; Weissmann, H.; Clua, P. (2012) *3,2,1... Acció! Guia de criteris de qualitat en programes i campanyes d'educació ambiental*. Barcelona: El Tinter.
https://scea.cat/wp-content/uploads/2020/11/Guia_3_2_1_accio_SCEA.pdf

Programari

